

de Cerdanya de l'any 1603») i Josep Maria Prat («L'oblidat patrimoni industrial de Cerdanya»). Va completar aquesta sessió vespertina una presentació de recursos lingüístics a l'abast de tothom (*DIEC*, *GIEC*, *OIEC*, *Optimot*, etc.) per part de Nicolau Dols, M. Josep Cuenca i Mercè Lorente. I va arrodonir la jornada una visita al Museu Cerdà. A la nit, en acabar el sopar a un hotel de Puigcerdà, els membres de l'expedició filològica van gaudir de l'espectacle musical ofert pel duet la Sonsoni, compost per en Pep Lizandra i l'Elies Porter. Dissabte 22 al matí, després d'una altra visita guiada, ara al Museu Municipal de Llívia, i una sortida per les excavacions del fòrum romà de Iulia Libica i per l'església parroquial, totes elles a cura de Gerard Cunill, director del Museu, va continuar l'activitat de la SF en aquesta altra vila cerdana. A la Sala de Plens de l'Ajuntament de Llívia, hi va tenir lloc la segona sessió acadèmica pública, sobre «Llengua i societat a la Cerdanya», moderada per Manel Figuera (escriptor i exdirector del Servei Comarcal de Català de la Cerdanya). En aquesta, a més de la intervenció del Sr. Figuera («Jordi Pere Cerdà i el parlar de la Cerdanya»), hi van participar: Ester Sirvent Visa, professora de llengua catalana de l'Institut Pere Borrell de Puigcerdà («Els límits del meu llenguatge són els límits del meu món, impressions de sociolingüística»); Sílvia Cassu Anoll, professora de llengua catalana a l'APLEC («L'ensenyament a la Cerdanya: marcs d'actuació i perspectives»); i Laurent Leygue, professor de llengua catalana del Liceu Pierre de Coubertin de Font-romeu i alcalde d'Estavar («Sociolingüística i vida social de la llengua a l'Alta Cerdanya»). Aquesta jornada sabatina es va completar amb la segona sessió de presentació de la SF de l'IEC, amb les intervencions de Nicolau Dols (lèxic) i Joan Peytaví Deixona (*Diccionari de cognoms*), i un remat sota el títol de «La Secció Filològica respon: consultes i suggeriments sobre la llengua». Tot plegat, una nova eixida de la SF, en aquesta ocasió al nord del domini lingüístic, a la dinàmica i acollidora comarca de la Cerdanya.

José Enrique GARGALLO GIL
Universitat de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans

Sessió en memòria de Germà Colón Domènech (1928-2020) (20 d'octubre de 2022, Institut d'Estudis Catalans). — El dijous 20 d'octubre de 2022 se celebrà a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans un acte en recordança i homenatge a la figura de Germà Colón Domènech (1928-2020), membre numerari de la Secció Filològica (SF). Una nombrosa assistència, atenta a les vuit sentides intervencions que glossaren la figura de l'eminent romanista traspassat el 22 de març de 2020, va escalfar l'acte a la sala Prat de la Riba.

La inauguració de la sessió fou a càrrec de la Dra. Teresa Cabré, presidenta de l'IEC, la qual va recordar la visita que el 30 de novembre de 2018 feren a l'homenatjat el Consell de Govern i alguns membres més de la Secció Filològica per tal de felicitar-lo per l'acompliment dels seus noranta anys. El trobaren lúcid i content, però preocupat per no poder enllestir la selecció de mots del vocabulari català medieval de Faraudo de Saint Germain, desitjós com estava de veure'l publicat en paper, una obra en la qual estava treballant amb l'ajut de Gemma Boada. Gràcies a la seva col·laboració, a la de l'esposa M. Pilar Perea, i a la de J. Enrique Gargallo el somni s'ha fet ara realitat.

La tesorera de la SF, la Dra. M. Josep Cuenca, va fer al·lusió a la intensa activitat desplegada per aquest membre emblemàtic de la Secció, que juntament amb el Dr. Badia forma part d'un imaginari excels, un home que mai deixà de treballar, que fins i tot ho feu quan la seva salut era més tost precària. Com a detall anecdòtic esmentà una vintena de les principals etiquetes que apareixen agrupades en la corresponent entrada de la Viquipèdia. La sessió d'avui, va precisar, és una síntesi que va des del Germà amic fins a la seva contribució a la història de la llengua, a la romanística, o als refranys, passant pel seu paper en l'IEC i pel llegat que deixa a la Fundació Germà Colón.

El Dr. José Enrique Gargallo feu una primera i fugaç intervenció a través de la qual deixà constància d'un aspecte lluminós que projectava el seu record sobre la figura de Colón, i era l'*ítem* 'senzillesa'. Va descobrir que era un home senzill quan li proporcionà una informació recollida expressament per satisfer una demanda seva, interessat com estava per conèixer detalls sobre l'extensió del mot *basquet* 'ancolla no gaire consistent per a fruita' que després va generar un article de Gargallo sobre el tema.

El Dr. Joan Veny mostrà els paral·lelismes que havien regit el curs vital dels dos amics. Parlà de l'empresa de l'*Atlas lingüístic del domini català*, compartida en els inicis, de la docència a Basilea, i dels fruits que aquesta donà. Si Colón fou col·laborador del *Französisches etymologisches Wörterbuch*, Veny va ser assessor del *Lessico etimologico italiano* i sobretot de l'*Atlas Lingüistique Roman*. Estan units tots dos pels doctorats *honoris causa* respectius per la Universitat de València, pel premi Sanchis Guarner, o per la Creu de Sant Jordi. Veny va agrair l'ajut de Colón per a diversos treballs, com la revisió de textos del *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*. Ambdós han corregit etimologies dubtoses o errònies de Coromines i han causat baixes en els mossarabismes valencians, interpretats ara de manera molt més versemblant com a aragonesismes.

Per al Dr. Antoni Ferrando, Germà Colón és considerat el mestre a distància que omplí el buit que li deixà el traspàs de M. Sanchis Guarner. El llibre *El léxico catalán en la Romania* li oferia una lliçó magistral que completava les explicacions del savi desaparegut, deixant clara l'adscripció del català a la família gal·loromànica. Gràcies a aquest mestratge a distància, Ferrando s'abocà en cos i ànima a l'estudi del *Curial* per donar resposta als interrogants que planteja la llengua medieval de l'obra, de la qual Veny mostrava la possibilitat d'un origen valencià de l'autor. Es referí, entre moltes altres coses, a les converses mantingudes amb Colón sobre els mossarabismes valencians, la major part dels quals ara, com ja s'ha dit, són encertadament interpretats com a aportacions dels repobladors aragonesos al País Valencià.

El Dr. Lluís Gimeno evocà la vinculació de Colón a la Universitat Jaume I i informà de la gestació de la fundació que en porta el nom, a la qual llegà els 22.000 volums de la seva biblioteca. Donà detalls del contingut, de les seves joies, de la part específica sobre Castelló, i de les intenses activitats que la Fundació Germà Colón duu a terme per al coneixement de les llengües romàniques.

La Dra. Beatrice Schmid, deixeble de Colón a Basilea, esbrinà les activitats del mestre en aquella ciutat, on ensenyà castellà durant més de quatre dècades, i la dedicació a l'estudi d'aquest idioma i del català, sempre obrint finestres cap a totes les llengües romàniques. Ahudí al mètode contrastiu, a la seva convicció que les llengües no es poden estudiar de manera separada, sinó tenint sempre present tot el diasistema i l'evolució diacrònica, així com també les llengües que tenen menys parlants.

El Dr. José Enrique Gargallo glossà la figura de Colón com a estudiós dels refranys, posant en èmfasi el fons romànic que sovint comparteixen en localitats prou allunyades entre si. Després d'algunes definicions terminològiques, es referí al Refranyer Aguiló i a la felicitat troballa el 2008, a Suïssa, dels materials que el mecenes Rafael Patxot se n'havia portat, fugint de la Guerra Civil, materials que després foren catalogats pel pare Massot.

El Dr. Joan Martí vinculà Colón a adjectius com fidelitat, lleialtat, coratge i catalanitat valenciana, elogià també la dedicació intensa a la SF de l'Institut d'Estudis Catalans i l'impuls que donà a moltes varietats dialectals per tal de poder ser incorporades en la normativa. Manifestà l'esgarripança que sentia davant la inclusió de determinats "monstres" lexicogràfics en el diccionari. Lloà la seriositat i contundència que sabia treure quan calia, tot recordant el discurs que feu a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua sobre la unitat del català. Membre modèlic que fou per la seva estimació a la SF i a l'IEC, símbols de la llengua, cultura i ciència dels Països Catalans.

Finalment, la Dra. M. Pilar Perea, esposa de l'estimat Germà Colón, després de donar les gràcies a tots els que havien intervingut, així com també a la Dra. Teresa Cabré, presidenta de l'IEC, i

al Dr. Nicolau Dols, president de la SF, presentà el *Vocabulari de la llengua catalana medieval de Lluís Faraudo de Saint-Germain. Una selecció*, projecte al qual tants d'esforços i d'illusions va dedicar el Dr. Colón. Agraï la feina a l'equip que havia fet possible la informatització de les cèdules de l'obra, d'una manera especial a la Sra. Gemma Boada. Colón, conreador de la lexicografia, l'etimologia, la traductologia i l'edició de textos, afirmava que etimologia, d'*etymos* 'vertader', «significa veure què hi ha de veritat en els mots». L'esposa de Colón esmentà algunes publicacions de les quals se sentia especialment orgullós. Amb l'emoció a flor de pell i com a colofó, fou reproduït un vídeo de Vilaweb d'una entrevista en la qual Colón parla dels vocables *tardor* i *primavera de l'hivern*, així com també de mots que eren molt del seu gust, com *amainar*, paraules que l'enamoraven profundament. En fi, fou un acte digníssim, d'un luxe fora mida, que va deixar un pregon regust d'enyorança del que fou un gran mestre.

Cosme AGUILÓ
Institut d'Estudis Catalans

IX Coloquio «La crítica literaria en el siglo XIX» (Universidad de Barcelona, del 25 al 28 de octubre de 2022). — Del 25 al 28 de octubre de 2022 se celebró en la Facultad de Filología y Comunicación (Universidad de Barcelona) el IX Coloquio de la Sociedad de Literatura Española del Siglo XIX (en adelante SLES XIX), bajo el título «La crítica literaria en el siglo XIX». El coloquio contaba con un intenso programa (con sesiones simultáneas tanto de mañana como de tarde) con el fin de dar cabida a los casi setenta especialistas venidos de diversas partes de España y del mundo (desde Estados Unidos a Japón).

Puede calificarse de coloquio memorable por varias razones que tienen que ver con la memoria: en primer lugar, porque se celebraba el trigésimo aniversario de la SLES XIX, fundada en 1992 por tres profesores del Departamento de Filología Hispánica de la Universidad de Barcelona: Luis Federico Díaz Larios, Enrique Miralles García y Adolfo Sotelo Vázquez, con el fin de crear un foro que reuniese a todos los investigadores interesados en la literatura española del siglo XIX (<www.slesxix.com>). Aquella iniciativa del año olímpico ha dado excelentes frutos: desde entonces la Sociedad ha celebrado ocho coloquios (todos ellos en la Universidad de Barcelona), en los que han participado investigadores de instituciones españolas, europeas, norteamericanas, africanas y japonesas; y el resultado de esas aportaciones ha sido recogido en varios volúmenes (en papel en los primeros años y luego en formato virtual, pero ahora todos disponibles digitalmente en la web de la Biblioteca virtual Miguel de Cervantes).

El Coloquio también fue memorable porque, por vez primera, se invitó a participar a jóvenes investigadores (todavía no doctores) interesados en la literatura española del siglo XIX; idea que, a juzgar por el nivel de las ponencias presentadas, fue todo un acierto. En tercer lugar, fue memorable porque, dentro del coloquio, se rindió un primer homenaje a uno de los fundadores de la SLES XIX y uno de los mejores especialistas en la literatura española del s. XIX, el Dr. Adolfo Sotelo Vázquez, con motivo de su jubilación. El sincero y afectuoso acto de homenaje tributado por sus colegas y discípulos congregó a gran cantidad de público en el Aula Joan Maragall y fue uno de los momentos más emotivos de todo el coloquio.

Por último, y como es habitual en la SLES XIX, se aprovechó el coloquio para celebrar la Asamblea de socios, en la que se eligió la nueva junta, y he aquí otro hecho memorable: por primera vez toda la junta está formada por mujeres.

El coloquio se estructuró en veinte sesiones, que dan cuenta de los temas tratados y que reflejan, como se verá a continuación, la pluralidad de enfoques, con atención a los autores consagrados pero sin descuidar las perspectivas de estudio más modernas: «La literatura romántica desde la